

RŮŽIČKA V. 2000: *Entelecara omissa* (Araneae) na Moravě. *Entelecara omissa* (Araneae) in Moravia. *Sborník Přírodovědného klubu v Uh. Hradišti* 5: 214–216 (in Czech, English summary).

***Entelecara omissa* (Araneae) na Moravě**

***Entelecara omissa* (Araneae) in Moravia**

Vlastimil RŮŽIČKA

Entomologický ústav AV ČR, Branišovská 31, 370 05 České Budějovice

Spiders, Czech Republic, *Entelecara*

Abstract: A survey of Central and North European species of the genus *Entelecara* is given. The problems in the *E. erythropus*-complex are noted. The record of *E. omissa* in the reed vegetation at Nesyt pond in South Moravia is presented.

ROD ENTELECARA (LINYPHIIDAE) VE STŘEDNÍ A SEVERNÍ EVROPĚ

Středoevropský klíč pavouků (Heimer & Nentwig 1991) obsahuje devět druhů rodu *Entelecara*. Pět z nich je rozlišitelných podle charakteristického utváření tibiální apofýzy samců či epigyny samic: *E. penicillata* (Westring, 1851) je obvykle řazena do rodu *Moebelia*, druh *E. berolinensis* (Wunderlich, 1969) je popsán podle pouze jediného samce nalezeného v Berlíně a Wunderlich (1969) pro něj původně vytvořil samostatný rod *Araeoncoides*. *E. flavipes* (Blackwall, 1834), *E. acuminata* (Wider, 1834) a *E. congenera* (O. P.-Cambridge, 1879) jsou běžnými druhy. Zbývající čtyři druhy, komplex druhů kolem *E. erythropus*, však mají velmi podobné genitálie a jejich determinace činí potíže.

Nejsnáze odlišitelným druhem je *E. omissa* O. P.-Cambridge, 1902, která nemá, stejně jako *E. flavipes*, na metatarsu čtvrté nohy trichobothrii. Z celého komplexu druhů má samec *E. omissa* nejširší prostor mezi oběma tibiálními apofýzami, hlavová elevace postrádá týlní zářez, charakteristické je i utváření hlavohrudi při pohledu shora (Locket & Millidge 1953) a tento druh je ze všech čtyř nejmenší. Samec *E. erythropus* (Westring, 1851) má obě tibiální apofýzy oddělené výřezem širokým tak, jako jsou jednotlivé apofýzy, samci zbývajících dvou druhů mají obě tibiální apofýzy odděleny výřezem užším než je kterákoliv z apofýz. Samičky jsou odlišitelné jen velmi obtížně (Roberts 1987).

Locket & Millidge (1963) poukazují na záměny Tullgrenovy (Tullgren 1955), na to, že Wiehle (1960) zobrazuje pod označením *E. media* druh *E. erythropus*, a synonymizují *E. errata* O. P.-Cambridge, 1913 s druhem *E. media* Kulczyński, 1887. Ve své pozdější práci (Locket, Millidge & Merrett 1974) připouštějí určité rozdíly v utváření tibiálních apofýz druhů *E. errata* a *E. media*, pokládají však za možné, že *E. errata* je pouze poddruhem *E. media*. Autoři zobrazují typový exemplář *E. media*. Holm (1980) zobrazuje drobné rozdíly ve stavbě epigyny u druhů *E. errata* a *E. media*. Heimer & Nentwig (1991) překreslují Robertsova (Roberts 1987) vyobrazení samčích tibií druhů *E. omissa*, *E. erythropus* a *E. errata* a doplňují je vlastním vyobrazením tibie *E. media*, které je však naprosto odlišné od zobrazení tibie typového exempláře! Deltshévovo (Deltshév 1985) zobrazení tibie *E. media*, které odpovídá spíše zobrazení tibie druhu *E. errata*, jak jej kreslí Locket, Millidge & Merrett (1974), podporuje myšlenku synonymie *E. media* a *E. errata*. Vulvy druhů *E. acuminata*, *E. congenera* a *E. erythropus* kreslí Miller (1947), genitálie druhů *E. erythropus*, *E. omissa* a *E. errata* zobrazuje Tazoe (1993).

Jednotlivé druhy se liší i ekologickými nároky. *E. flavipes*, *E. acuminata* a *E. erythropus* se vyskytují převážně na vegetaci, na bylinách, keřích i listnatých stromech. *E. congenera* se vyskytuje převážně na jehličnanech. *E. omissa* se vyskytuje výhradně na mokřinách. Když vypustíme údaje založené pravděpodobně na mylné determinaci, můžeme předpokládat, že *E. media* (včetně *E. errata*) se vyskytuje převážně pod kameny.

Tullgren (1955) popisuje pouze podle samiček další čtyři druhy z území Švédska: *E. depilata* Tullgren, 1955 je pravděpodobně konspecifická s druhem *E. omissa*, *E. forsslundi* Tullgren, 1955 je pravděpodobně konspecifická s druhem *E. flavipes*. Samečci druhů *E. klefbecki* Tullgren, 1955 a *E. helfridae* Tullgren, 1955 nebyli nalezeni (vše Kronestedt, in litt.). Miller (1971) popisuje podle jediné samičky pocházející z rašeliniště u Borkovic druh *E. obscura*. Typový materiál *E. obscura* se nezachoval, sameček je neznámý. Od doby popisu nebyl tento druh znovu nalezen. Údaj o výskytu druhu na Slovensku (Gajdoš et al. 1999) je mylný (Gajdoš in litt.).

Výskyt druhu *E. omissa* byl po devadesát let znám pouze z Britských ostrovů. Decleer (1992) uvádí první nález na evropském kontinentu v Belgii, další nález pochází z Německa (Schikora 1994) a z Holandska (Helsdingen 1996, 1999). Nálezy pocházejí převážně z mokřadů s porosty ostřice, orobince a rákosu, nález v Německu pochází z rašeliniště.

ROD ENTELECARA V ČESKÉ REPUBLICE

Check-list pavouků České republiky (Buchar et al. 1985) obsahuje pět druhů rodu *Entelecara*: *E. acuminata*, *E. flavipes*, *E. congenera*, *E. erythropus* a *E. obscura*. Údaj o výskytu *E. media* v Praze (Kůrka 1981) je založen na mylné determinaci (Kůrka in verb.). Nyní byl nalezen druh šestý:

Entelecara omissa O. P.-Cambridge, 1902

Materiál: jižní Morava, Sedlec (okr. Břeclav), rybník Nesyt, rákosiny, 30.5.1999, 1 ♂, 25.6.1999, 2 ♂, leg. M. Holec, det et coll. V. Růžička.

Tři exempláře byly uloveny do zemních pastí v rozsáhlých terrestrických rákosinách v okolí rybníku Nesyt.

SUMMARY

The literature data on the species of the genus *Entelecara* in Central and North Europe are summarised. *Entelecara* (*Moebelia*) *penicillata*, *E. (Araeoncoides) berlinensis* (the male is unknown), *E. flavipes*, *E. acuminata*, and *E. congenera* are relatively good determinable species. The next four species are very similar and are often misidentified: *E. omissa* lacks the trichobothrium on the metatarsus IV, and the gap between the tibial apophysis is wide. The gap between the tibial apophysis is a little wider than either branch in *E. erythropus*, and narrower than either branch in *E. media* and *E. errata* (this can be only a subspecies of *E. media*). *E. depilata* is probably conspecific with *E. omissa*, *E. forsslundi* is probably conspecific with *E. flavipes* (Kronestedt, in litt.). *E. klefbecki* and *E. helfridae* (both described by A. Tullgren), and *E. obscura* (described by F. Miller) are known from the females only, are not recorded and reevaluated from the time of their description; their comparison with other species remains problematic.

Three males of *E. omissa* were recorded in the reed vegetation near the Nesyt pond in South Moravia.

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji panu M. Holcovi za poskytnutí materiálu *E. omissa* a pánům T. Blickovi (Hummeltal) a T. Kronestedtovi (Stockholm) za cenné připomínky k rukopisu. Studie byla podporována Grantovou agenturou České republiky (projekt č. 95007015).

LITERATURA

- BUCHAR J., RŮŽIČKA V. & KŮRKA A. 1995: Check list of spiders of the Czech Republic. In RŮŽIČKA V. (ed.), *Proceedings of the 15th European Colloquium of Arachnology*. Institute of Entomology, České Budějovice, pp. 35–53.
- DECLER K. 1992: First record of the Linyphiid spider *Entelecara omissa* O. P.-Cambridge on the European mainland. *Newsl. Br. arachnol. Soc.* **64**: 6.
- DELTSHEV CH. D. 1985: A contribution to the study of the family Erigonidae (Araneae) from Pirin Mountain, Bulgaria, with a description of a new species (*Metopobactrus orbellicus* sp. n.). *Bull. Br. arachnol. Soc.* **6**: 359–366.
- GAJDOŠ P., SVATOŇ J. & SLOBODA K. 1999: Katalóg pavúkov Slovenska. Catalogue of Slovakian Spiders. Institute of Landscape Ecology SAS, Bratislava, 339 pp. (I), 315 pp. (II) (in Slovak and English).
- HEIMER S. & NENTWIG W. (Eds) 1991: *Spinnen Mitteleuropas: ein Bestimmungsbuch*. Verlag Paul Parey, Berlin & Hamburg, 543 pp.
- HELSDINGEN P. J. VAN 1996: Veldwerk in Nederlandse laagveenplassen in 1995. *Nieuwsbrief spined* **10**: 2–4 (in Dutch with English summary).
- HELSDINGEN P. J. VAN 1999: Catalogus van de Nederlandse spinnen (Araneae). Catalogue of the Dutch spiders (Araneae). *Nederlandse faunistische mededelingen* **10**, 193 pp. (in Dutch with English summary).
- HOLM Å. 1980: Spiders (Araneae) from the Faroes. *Bull. Br. arachnol. Soc.* **5**: 108–114.
- KŮRKA A. 1981: Pavouci (Araneida) Státní přírodní rezervace Baba v Praze. Spiders (Araneida) of the Baba State Natural Reserve in Prague. *Čas. Nár. Muz., Řada přírodověd.* **150**: 70–88 (in Czech, English summary).
- LOCKET G. H. & MILLIDGE A. F. 1953: British spiders, Vol. II. Ray Society, London, 449 pp.
- LOCKET G. H. & MILLIDGE A. F. 1963: The identity of *Entelecara erythropus* (Westring) and *E. media* Kulcz. (Araneae). *Annals and Magazine of Natural History Ser.* **13**, vol. v [1962]: 433.
- LOCKET G. H., MILLIDGE A. F. & MERRETT P. 1974: British spiders, Vol. III. Ray Society, London. 315 pp.
- MILLER F. 1947: *Pavoučí zvířena hadcových stepí u Mohelna* [Spiders of the serpentine rocky steppes near Mohelno]. • Archiv Svazu na výzkum a ochranu přírody i krajiny v zemi Moravskoslezské **7**: 128 pp. (in Czech, French summary).
- MILLER F. 1971: Řád Pavouci – Araneida [Order Spiders–Araneida]. In DANIEL M. & ČERNÝ V. (eds), *Klíč zvířeny ČSSR IV* [Key to the fauna of the Czechoslovakia IV]. ČSAV, Praha, pp. 51–306 (in Czech).
- ROBERTS M. J. 1987: The Spiders of Great Britain and Ireland. Vol. 2. Linyphiidae and Check List. Harley Books, Colchester, 204 pp.
- SCHIKORA H.-B. 1994: *Entelecara omissa* neu für Deutschland (Araneae: Linyphiidae). *Arachnol. Mitt.* **8**: 63–64.
- TAZOE S. 1993: A new species of the genus *Entelecara* (Araneae: Linyphiidae) from Iriomotejima island, southwest Japan. *Acta arachnol.* **42**: 69–72.
- WIEHLE H. 1960: *Spinnentiere oder Arachnoidea (Araneae). XI: Micryphantidae – Zwergspinnen.* • Die Tierwelt Deutschlands **47. Teil**. Verlag von Gustav Fischer, Jena, 620 pp.
- WUNDERLICH J. 1969: Beschreibung seltener oder bisher unbekannter Arten (Arachnida: Araneae). *Senckenbergiana biol.* **50**: 381–393.